

ZAPISNIK

sa Jedanaeste sjednice Ženskog parlamenta, održane 29. novembra 2019. godine

Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore organizovao je Jedanaesto zasjedanje Ženskog parlamenta posvećeno razmatranju ostvarivanja prava žena u zemljama našeg regiona, sa akcentom na bobu protiv nasilja nad ženama i borbu protiv trgovine ljudima, u svijetlu zaključaka usvojenih na Konferenciji o borbi protiv trgovine ljudima, koja je održana 28. novembra u Podgorici, u saradnji sa NATO kancelarijom Specijalne predstavnice za žene, mir i bezbjednost i Ministarstvom unutrašnjih poslova Crne Gore.

Sjednica je počela u 11 sati.

Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.

Sjednici su prisustvovali:

- članice Odbora: Branka Tanasijević, Maja Bakrač, Sanja Pavićević, Nada Nenezic i dr Vera Bulatović;
- Predstavnice Ženske parlamentarne mreže Narodne skupštine Republike Srbije Olena Papuga i Marija Janjušević; predstavnica Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Narodne skupštine Republike Srbije Ljupka Mihajlovska; poslanice Sobranja Republike Sjeverne Makedonije Mirsada Emini Asani, Slgjana Mitovska i Snežana Kalevska - Vanceva; koordinator Funkcionalne komisije Republike Kosovo Selman Ymeri;
- Specijalna predstavnica Generalnog sekretara NATO-a za žene, mir i bezbjednost Kler Hačinson; saradnik Specijalne predstavnice Generalnog sekretara NATO-a za žene, mir i bezbjednost Marco Sparano;
- predstavnice ženskih grupa parlamentarnih partija: Valentina Radulović – Šćepanović, Vanja Grgurović Sekulović, Danka Ognjanović, Nataša Vučinić, Mileva Pejaković Vujošević, Tanja Kažanegra, Ljiljana Jokić, Spomenka Đalović, Njegosava Vujanović, Slavica Vujačić, Mila Smolović, Biserka Mustafić, Dragana Dmitrović, Sanja Marković, Lidija Kljajić, Mervana Hadrović, Sadeta Škrijelj, Olivera Vujičić, Mirela Canović, Ljilja Simonović, Amela Radončić (Demokratska partija socijalista); Mira Radović i Sandra Milićević (Socijaldemokrate Crne Gore); Lejla Hajdarpašić (Bošnjačka stranka); Tamara Bogdanović (Hrvatska građanska inicijativa); Learta Gorana (Koalicija „Albanci odlučno“); Anja Adamović (Liberalna partija Crne Gore); Biljana Bajramović (Socijaldemokratska partija Crne Gore); Maja Vukićević i Tamara Čalasan (Demokratska narodna partija), Biljana Genić i Svetlana Bošković (Pokret za promjene);
- predstavnice nevladinih organizacija: Fana Delija, Centar za romske inicijative-Nikšić; Leonora Dukaj, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Nikšić; Maja Raićević, Centar za ženska prava, Zvezdana Oluić, Unija poslodavaca Crne Gore, Aida Perović, NVO „Prima“ i Amina Murić, NVO „Građanska alijansa“;
- koordinatorke za rodnu ravnopravnost u ministarstvima: Sanja Radonjić, Ministarstvo unutrašnjih poslova; Anđela Radunović, Ministarstvo nauke; Mirjana Vlahović – Andrijašević, Ministarstvo pravde, Ivana Šuković, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Mirjana Radulović, Ministarstvo finansija, Tanja Janković, Ministarstvo održivog razvoja i turizma; Tatjana Miranović, Ministarstvo javne uprave, Dragana Kandić, Ministarstvo vanjskih poslova; Ana Šebek, Ministarstvo ekonomije; Biljana Dulović, Uprava policije i Ljiljana Garić, Centar za stručno obrazovanje;
- poslanice: Žana Filipović, Nela Savković Vukčević, Maja Čatović, Branka Bošnjak, Aleksandra Vujičić, Anka Vukićević i Željka Savković;
- predsjednik Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Suad Numanović;
- Predsjednici klubova poslanika: predsjednik Kluba poslanika Demokratske partije socijalista Nikola Rakočević; predsjednik Kluba poslanika Bošnjačka stranka, Koalicija „Albanci odlučno“ i Hrvatska građanska inicijativa Adrijan Vuksanović i predsjednik Kluba poslanika Socijaldemokratske partije Raško Konjević;
- predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore Vesna Medenica; zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Siniša Bjeković; ministar za ljudska i manjinska prava Mehmed Zenka; ministar

unutrašnjih poslova Mevludin Nuhodžić; ministarka ekonomije Dragica Sekulić; ministarka bez portfelja Marija Vučinović, generalna direktorica Direktorata za međunarodnu pravosudnu saradnju i razvojne projekte Marijana Laković-Drašković; načelnica Direkcije za inovacije i infrastrukturu u Ministarstvu nauke mr Marijeta Barjaktarović; generalna direktorica Direktorata za tržište rada i zapošljavanje u Ministarstvu rada i socijalnog staranja Edina Dešić; generalna direktorica Direktorata za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta u Ministarstvu finansija Bojana Bošković; sekretarka Ministarstva odbrane Nada Ulićević; državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja Đuro Žugić; generalni direktor Direktorata za razvoj turističke destinacije i turističke infrastrukture u Ministarstvu održivog razvoja i turizma Ćazim Hodžić; generalni direktor Direktorata za mlade u Ministarstvu sporta mr Nenad Koprivica; generalni direktor Direktorata za sport u Ministarstvu sporta Miloš Lalević; generalna direktorica Direktorata za kulturno – umjetničko stvaralaštvo u Ministarstvu kulture Dragica Milić; načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović; načelnica Direkcije za farmaciju, biomedicinu i transplantaciju u Direktoratu za zdravstvenu zaštitu u Ministarstvu zdravlja Senka Klikovac; v.d. generalna direktorica Direktorata za zdravstvenu zaštitu Mevlida Gusinjac; šefica kabineta ministra za ljudska i manjinska prava Sanja Žugić; predsjednica Suda za prekršaje u Podgorici Nada Bjeković; nacionalni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima dr Željko Spalević; savjetnik predsjednika Crne Gore Boris Bastijančić; savjetnica u kabinetu predsjednika Vlade Merima Baković Rebronja; savjetnice u Vrhovnom sudu Crne Gore Tijana Badnjar i Bojana Bandović; Mila Žugić, Asocijacija poslovnih žena; Snežana Burzan, direktorica KIC „Budo Tomović“; prof.dr Slavica Perović;

- predsjednica Opštine Gusinje Anela Čekić; potpredsjednica Opštine Nikšić Sonja Nikčević; potpredsjednica Opštine Bar Tanja Spičanović; potpredsjednica Opštine Kotor Sonja Seferović; predsjednica Skupštine Prijestonice Cetinje Maja Ćetković i zamjenica gradonačelnika Glavnog grada Podgorica dr Slađana Vujačić;
- ambasadorica Sjedinjenih Američkih Država Judy Rising Reinke; ambasadorica Republike Bugarske Maglena Ivanova Plugtschieva – Alexandrova; ambasador Države Palestine Rabi Alhantouli; ambasador Republike Hrvatske Veselko Grubišić; ambasador Grčke Panagiotis Partsos; ambasadorica Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske Alison Kemp; konzul u ambasadi Savezne republike Njemačke Gens Müller; prva savjetnica u Ambasadi Srbije Nataša Ivanov; prva sekretarka Ambasade Narodne Republike Kine Tan Huiqin; savjetnica ambasadora Republike Mađarske Domenika Horvat; predstavnica Ambasade Republike Poljske Monica Dmochowski; šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori Maryse Daviet; šefica programa za demokratizaciju u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori Lia Magniguagno;
- zamjenik/ca generalnog sekretara Skupštine Crne Gore Mersudin Gredić i Marija Mirjačić;
- pomoćnica generalnog sekretara Skupštine Crne Gore Nataša Komnenić i v.d. pomoćnice generalnog sekretara Vesna Peković.

Sjednicu je otvorio Ivan Brajović, predsjednik Skupštine Crne Gore, sljedećim izlaganjem:

„Već je postala tradicija da Skupština Crne Gore organizuje zasjedanje Ženskog parlamenta kako bi se u fokus stavila pitanja od interesa za položaj žena u našem društvu.

Juče smo imali priliku da s posebnim akcentom razmatramo temu borbe protiv trgovine ljudima na konferenciji koju smo zajednički organizovali sa kancelarijom Specijalne predstavnice NATO-a za žene, mir i bezbjednost i Ministarstvom unutrašnjih poslova.

Odmah želim da pošaljem poruku da svaki naš dan mora biti posvećen borbi protiv svih vrsta nasilja u Crnoj Gori. Naš svaki napor mora imati za cilj da Crna Gora postane društvo koje ne toleriše bilo koju vrstu nasilja.

Iz godine u godinu se suočavamo sa zabrinjavajućim podacima, da je tokom života svaka druga žena izložena nekoj vrsti nasilja. Upozoravajuće je i da je u Crnoj Gori tokom prošle godine svaka peta žena bila žrtva nekog oblika nasilja. Činjenice govore da je nasilje najrasprostranjeniji oblik kršenja temeljnih ljudskih

prava na svijetu, da su mu izložene žene svih uzrasta, obrazovnog i ekonomskog statusa i da veliki broj ovih djela ostaje neprijavljen.

Moramo biti svjesni i napora koje Crna Gora kao država ulaže godinama unazad, kako bi se izborila sa ovim problemom. Prije svega mislim na usvajanje kvalitetnih zakona u Skupštini Crne Gore koji regulišu ovu oblast, ratifikovanje međunarodnih konvencija i protokola. Moramo, takođe, istaći važnost međuresorne saradnje, kao i saradnje sa civilnim društvom, te kreiranja efikasnih mjera kako bismo zaštitili žrtve nasilja i adekvatno kaznili počinioc.

Iduće godine se navršava 20 godina otkad je Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija usvojio Rezoluciju 1325 „Žene, mir, bezbjednost“, najvažniji dokument do sada koji se odnosi na ulogu žene u postizanju mira i bezbjednosti, a samim tim i odsustva nasilja u najširem smislu. Ova Rezolucija tretira ulogu žene u pitanjima bezbjednosti onako kako bi trebalo tretirati svako pitanje, dvojako: i kao akterku i kao nekoga na koga se određeni set politika i mjera odnosi. Ne pominjem slučajno ovu Rezoluciju. U njoj se države članice pozivaju da uključe više žena na svim nivoima odlučivanja u institucijama koje se bave sprječavanjem sukoba, te da vode računa o potrebama žena i djevojčica u konfliktnim i postkonfliktnim područjima, ali i u procesima migracija.

Ova Rezolucija predstavlja, ipak, mnogo više od navedenog. Jer, bezbjednost društva ne podrazumijeva samo odsustvo konflikta, kao što ni bezbjednost pojedinca nije samo odsustvo ugroženosti života. Zato je Rezolucija 1325 poziv i na veće učešće žena na mjestima odlučivanja, kao i podrška ekonomskoj nezavisnosti i osnaženosti. To je i poziv za kreiranje javnih politika uz puno uvažavanje uticaja koje te politike imaju i na muškarce i žene.

Rezolucija predstavlja i borbu protiv stereotipa i patrijarhalnih obrazaca, koji su često inicijalna kapisla za rodno zasnovano nasilje. Ukazivanjem na ove pojave i borbom institucija i svih nas kao pojedinaca, stvaraju se dugoročno stabilna, bezbjedna i prosperitetna društva.

Uvjeren sam da je za ostvarenje svih pomenutih ciljeva preduslov veće učešće žena na svim pozicijama odlučivanja. Zato bi bilo dobro da ovaj skupštinski saziv, prilikom razmatranja Zakona o izboru odbornika i poslanika, da jasnu podršku zahtjevu Ženske političke mreže o povećanju minimalne kvote poslanica na 40 procenata. To će biti prilika za sve političke subjekte da pokažu svoju odgovornost za politički dijalog i iskrenu opredijeljenost da stvaraju društvo pune ravnopravnosti.

Koristim priliku da podsjetim da je današnji dan bio važan datum u našoj bivšoj državi. 29. novembar treba da nam bude podsjetnik da su žene u poslijeratnoj Crnoj Gori i tadašnjoj Jugoslaviji izborile pravo glasa, pravo da se obrazuju i ravnopravno učestvuju u svim društvenim procesima. Emancipatorska uloga i tada postignuti rezultati u mnogim oblastima su temelj današnje Crne Gore.

Naša je obaveza da pišemo nove stranice istorije, da zajednički težimo društvu u kojem će suštinska ravnopravnost zaista biti i postignuta.“

Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, u uvodnom obraćanju, istakla je da se u 2019. godini obilježava 150 godina od osnivanja Đevojačkog instituta u kome su se obrazovale djevojke iz Crne Gore, Boke, Slovenije, Albanije, Slovenije, Grčke i Bugarske, kao i 100 godina od početka političkog angažovanja žena u Crnoj Gori. Podsjetila je da je u programu Komunističke partije Crne Gore iz 1919. godine zapisano: “Bez slobodne, emancipovane, politički izgrađene i društveno aktivne žene nema revolucije, nema društvenog napretka i nema budućnosti”.

Predsjednica je, između ostalog, naglasila da je uvođenje kvota za manje zastupljeni pol u Zakonu o izboru odbornika i poslanika (2011.), dovelo do povećanja učešća žena u Skupštini Crne Gore i da u tekućem sazivu Skupštine (26. saziv) od 81 poslanika 24 su žene ili 29,63% .

Takođe, u okviru ekonomskog osnaživanja žena ostvaren je vidan pomak i povećan broj žena u preduzetništvu. U 2005. godini imali smo 9,6% preduzetnica u Crnoj Gori, a danas je 24% malih i srednjih preduzeća u vlasništvu žena.

Govoreći o aktivnostima Odbora između dva zasjedanja Ženskog parlamenta, najavila je da će Odbor u narednom periodu u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja i Ministarstvom finansija, a uz podršku Misije OEBS-a, raditi na rodno odgovornom budžetiranju i da je dogovoreno da Agro budžet kao programski budžet Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja bude pilot projekat.

Takođe, informisala je učesnike/ce sjednice da je Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, od jula t.g. član Mreže parlamentarnih odbora za ljudska prava i rodnu ravnopravnost na Zapadnom Balkanu (HUGEN) i da će u narednom periodu Odbor imati aktivnu ulogu u realizaciji regionalnog programa koji u okviru HUGEN Mreže realizuje Vestminsterske fondacije za demokratiju(WFD)

U prvom dijelu sjednice govorili/a su: zamjenik Zaštitnika Ljudskih prava i sloboda Crne Gore Siniša Bjeković, predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore Vesna Medenica, ministar za ljudska i manjinska prava Mehmed Zenka, šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori Maryse Daviet, specijalna predstavnik Generalnog sekretara NATO-a za žene, mir i bezbjednost Kler Hačinson i ministar unutrašnjih poslova Mevludin Nuhodžić.

U drugom dijelu sjednice govorili/e su: predstavnik Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova Narodne skupštine Republike Srbije Ljupka Mihajlovska, poslanica Sobraanja Republike Sjeverne Makedonije Snežana Kalevska – Vanceva; predstavnik Ženske parlamentarne mreže Narodne skupštine Republike Srbije Olena Papuga; Valentina Radulović – Šćepanović; predstavnik ženske asocijacije Pokret za promjene Biljana Genić; predstavnik ženske asocijacije Socijaldemokratske partije Crne Gore Biljana Bajramović; predstavnik ženske asocijacije Bošnjačke stranke Lejla Hajdarpašić; predstavnik ženske asocijacije Socijaldemokrata Crne Gore Mira Radović; poslanica Radničke partije Željka Savković; koordinator Komisije za ljudska prava, ravnopravnost polova, nestala lica i peticije Skupštine Republike Kosovo Selman Ymeri; ministarka ekonomije Dragica Sekulić; ministarka bez portfelja Marija Vučinović; izvršna direktorica Centra za ženska prava Maja Raičević; izvršna direktorica Centra za romske inicijative Nikšić Fana Delija, izvršna direktorica NVO „PRIMA“ Aida Perović; predstavnik Unije poslodavaca Crne Gore Zvezdana Oluić; predstavnik ženske asocijacije Demokratske partije socijalista Vanja Grgurović Sekulić; predstavnik ženske asocijacije Demokratske narodne partije Maja Vukićević; generalna direktorica Direktorata za međunarodnu pravosudnu saradnju i razvojne projekte Marijana Laković-Drašković; generalna direktorica Direktorata za tržište rada i zapošljavanje u Ministarstvu rada i socijalnog staranja Edina Dešić; načelnica Direkcije za inovacije i infrastrukturu u Ministarstvu nauke mr Marijeta Barjaktarović; predstavnik ženske asocijacije Demokratske partije socijalista Nataša Vučinić; predstavnik ženske asocijacije Liberalne partije Anja Adamović i predstavnik ženske asocijacije Demokratske partije socijalista Danka Ognjanović.

Sjednica je završena u 14 sati i 40 minuta.

Audio zapis sa Jedanaeste sjednice Ženskog parlamenta sastavni je dio zapisnika sa sjednice i dostavljen je Pisarnici Skupštine Crne Gore.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković, s. r.

PREDSJEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak, s. r.